UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct. Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 2. An pœnitentia sit prior, an posterior, remißione Peccatorum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-82999

Visual Library

Satis hæſimus in tricis grammaticis, & grãde ignorantiæ Bezanæ ſupercilium tulimus; litem dec dat Chryſoſtomus, & doceat μετάνοιαν curam, ſollicitudinem, anxietatẽ habere. Plures ille Homilias de pœnitentia ad populum habuit; eam ſemper μετάνοιαν vocat; Eam dolore animi, contritione, corporis afflictionibus, emendatione morum definit. Hom 9. Eam ait πενθῆσαι μόνον ἐπὶ τῇ ἁμαρτίᾳ. Imo in omnibus pene λύπην, κατάνυξιν, δάκρυα, dolorem, contritionem, lachrymas requirit. Flere iubet. ita Hom. 4. in 2. c. Ep. 2. ad Cor. ἀλλὰ συντρίβωμεν τὴν διάνοιαν πλημμελοῦντες, *ſed conteramus animum qui peccauimus.* Et eodem loco de Dauidis pœnitentia. ἥμαρτεν καὶ ὁ δαυίδ. Ἴδωμεν οὖν καὶ ἐκεῖνος πῶς μετενόησε. Τρεῖς ἡμέρας ἐκάθισεν ἐπὶ τέφρας, &c. τὴν δὲ ἁμαρτίαν ἑτέρως ἀπέσμηξε, ταπεινοφροσύνῃ, συντριβῇ καρδίας, κατανύξει ψυχῆς, καὶ μηκέτι τοῖς αὐτοῖς περιπεσεῖν. τῷ μεμνῆσθαι διηνεκῶς αὐτῆς. *Peccauit & Dauid, videamus igitur quomodo ipſum pœnituerit; μετενόησε. Tres dies ſedit ſuper cinere, &c. at peccatum aliter abſterſit, humilitate, contritione cordis, compunctione animæ, non in eadem incidendo, ſemper peccati memoriam recolendo. Denique concludit: cor enim contritum & humiliatum habuit, quod maxime peccatum abſtergit.* Καὶ γὰρ τοῦτο ἐξομολόγησις, τοῦτο μετάνοια. *Hoc eſt confeſſio, hoc pœnitentia.* Videmus igitur μετάνοιαν Chryſoſtomo docente, tota Græcia conſentiente, nõ nudam animi mutationem, ſed contritionem inſuper, doloremque ſignificare; quemadmodum & latinum verbum pœnitentia. Quin & Lactant. lib. 6. cap. 24. Idem reſipiſcentiæ tribuit.

Chryſoſtomus μετανοίαν definit.

§. 4. Quod Beza idem ait Hebræum נחם, eſſe μεταμέλεσθαι, non μετανοεῖν, iterum nos fallit. Nam ſeptuaginta crebra vertunt μετανοεῖν. 1. Reg. 15. 29. Ier. 4. 28. & 8. 6. & 18. 8. & 18. 10. & 31. 19. Amos. 7. 3. 6. Ion. 3. 10. Zach. 8 14. Mihi ſatis eſt, in his Bezam eiuſque admiratores à propheta corripi, dum ait Ierem. 18. v. 10. μετανοήσω περὶ ἀγαθῶν. Vbi vtitur verbo de boni pœnitentia.

נחם Nacham male exponit Beza.

Significat quidem תשובה conuerſionem & pœnitentiam, quamuis D. Petrus Act. 3. 19. coniunxerit, ſed tamen illa conuerſio non eſt ſimplex mutatio; ſed qualem Dominus præcepit. *Conuertimini ad me in toto corde veſtro, in ieiunio, & fletu, & ſcindite corda veſtra, & non veſtimenta veſtra.* In Syro eſt תובו. *Conuertimini, redite.* Sic תיובתא *Thiubetha* Iſaiæ 17. & 57. *pœnitentia.* atque hoc modo vſurpant Hebræi frequentiſſime verbum שוב Schub, pro reditu ad dominũ, qui fit pœnitẽdo.

Conuerſio dolorem continet.

§. 5. Non fauit nouitio errori, quod Tertullianus l. 2. aduerſ. Marcionem c. 24. monet. *In Græco ſono pœnitentiæ nomen ex animi demutatione compoſitum eſt.*

Non obſtat hoc illi quod nos diximus, nec Bezam adiuuat. Marcion cum legerit in ſcripturis Deum pœnitere; etiam delicti eum accuſabat. *Sis & pœnitentiam apud illam praue interpretaris, quaſi proinde mobilitate, vel improuidentiâ, imo iam ex delicti recordatione pœniteat quoniam quidem dixerit; pœnituit, quod regem fecerim Saul præſcribens ſcil. pœnitentiam confeſſionem ſapere mali operis alicuius, vel erroris. Porro non ſemper. Euenit enim in bonis factis pœnitentiæ confeſſio ad inuidiã & exprobrationem eius qui beneficij ingratus extiterit.* Cui reſpõdet Tertullianus apud Deũ nec boni, nec mali eſſe pœnitentiã. *Nã & hoc tibi,* inquit, *eadem ſcriptura determinat, dicẽte Samuele Sauli. Et non conuertetur, neque pœnitentiam aget; quia non ſicut homo eſt ad pœnitendum. Hæc igitur definitio in omnibus aliam formã diuinæ pœnitentiæ ſtatuit, quæ neq; ex improuidentia, neq; ex leuitate, neque ex vlla boni, aut mali operis damnatione repetetur, ſicut humana.* Deinde quærit: *Quis ergo erit mos pœnitentiæ diuinæ?* Reſpondet: *Iam relucet; ſi non ad humanas conditiones eam referas. Nihil n. aliud intelligetur, quam ſimplex conuerſio ſententiæ prioris, quæ etiam ſine eius reprehenſione poſſit admitti, etiam in homine, nedum in Deo, cuius omnis ſententia caret culpa.* Deinde hoc recte dici oſtendit ex deriuatione Græci nominis. *Nam & in Græco ſono pœnitentiæ nomen, non ex delicti confeſſione, ſed ex animi demutatione compoſitum eſt, quam apud Deum pro rerum variantium ſeſe occurſura oſtendimus.* Tertullianus igitur aliud non oſtendit, quam μεταμέλειαν, vel μετάνοιαν eſſe ex vi nominis ſecundam curam, aut cogitationẽ, qua prior mutetur. & non opus vt damnationẽ prioris ſententiæ contineat. Hoc nos quoque dicimus; nam generatim illa ita ſignificant; quocirca & Deo tribuuntur; non tamen hoc voluit; hominum pœnitentiam talem eſſe, ſed plane, vt ſupra oſtendi, contrariũ. Si enim ideo hominum pœnitentia ſolam conuerſionem ſine dolore, & deteſtatione peccati continet, quia Dei pœnitentia talis eſt: conſequetur pari modo ratiocinationis. Hominem reſipiſcentem, ne mutare quidem ſententiam, cum ad Deum conuertitur; quia Deus quamuis omnia mutet, facit tamen id decreto, ſententiaque prorſus immutabili; rem non mentem mutat.

Dei pœnitentia eſt operis mutatio.

Hominum pœnitentia diſſimilis.

§. 5. Porro quid ſignificarit illud; μετανοεῖτε, nos Ioannes & praxis ipſa docet. Hoc enim fieri voluit, quod pœnitentes fecerunt; non ſolam autem conuerſionem, ſed etiam dolorem præteritæ culpæ oſtenderunt. Primo enim *venerunt, vt baptizarentur*, atque ita à peccatis abſoluerentur. Deinde *confitebantur peccata*, quæ confeſſio non erat hiſtorica narratio, ſed cum animi contritione, ac dolore. Nullam enim piorum aliam confeſſionem ſcriptura agnoſcit. Hi igitur verbo תובו vel μετανοεῖτε, hæc omnia intelligebant. aquam ingrediebantur, & hybernis quidem ſolibus, peccata ſua confitebantur, atque hæc ipſa Dei iuſſu Ioannes præſtabat. Quid igitur alia nunc opus interpretatione, cum illa Ioannis Eccleſiola rectiſſime ſententiam ſui doctoris intellexerit?

Exemplo docent diſcipuli Ioannis, quid ſit pœnitere.

QVÆSTIO II.

An pœnitentia ſit prior, an poſterior remiſſione peccatorum?

§. 1. CVr adeo laborent, vt ne pœnitentia verſetur circa præterita delicta, ratio priſcis hæreticis fuit, ne pœnitentiâ viderentur peccata deleri. Ideo ſola fides laberetur è manibus. Hinc illa Rigidiorum Caluinianorum axiomata. *Homo non agit pœnitentiam, antequam iuſtificatus ſit, adeoque ne poteſt quidẽ.* Sibrand. contra Vorſt. pag. 99. Vorſt. in eius errore 89. & errore 92. *Certiſſima regula eſt: bona opera non præcedunt iuſtificandum, ſed ſequuntur iuſtificatum. Itaq; impoſſibile eſt, impium per pœnitentiam iuſtificari.* Caluinus hoc loco contendit, & l. 3. inſt. c. 3. §. 2. Pœnitentiam præcipi, non vt ea ducamur ad regnum cœlorum, ſed quia adſit regnum cœlorum, gratia, & ſalus; ideo ad pœnitentiam vocari. At ſane finem proponit, & medium, finis eſt regnum cœlorum, iam iam patefaciendum; iter eſt pœnitentia.

Pœnitẽtiæ vis tollitur, vt regnet ſola fiducia.

Verùm orthodoxa ſententia eſt, veram pœnitentiam à Deo gratuito donari peccatoribus, eam autem operari remiſſionem peccatorum.

Pœnitentia Dei donum eſt prius remiſſione peccatorũ.

Veriſſime Chryſoſtomus hom. 5. de pœnitentia. ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν, πηγὴ σωτηρίας, καὶ ἔπαθλον μετανοίας: *Remiſſio peccatorum fons eſt ſalutis, & præmium pœnitentiæ.* Hinc vocat pœnitentiam φάρμακον εἰς σωτηρίαν, φάρμακον ἐξαλεῖφον, τὰ ἡμῶν πταίσματα. Medicinam in ſalutem, medicinam abſtergentem noſtra peccata. Oppoſuerunt ſe illis periculoſis erroribus ſerio Arminiani, aliique prudentiores Caluiniani. Vorſtius loco citato. [Et præterea omnibus in ſcripturæ locis refel- "
litur; vbi pœnitentia requiritur à iuſtificandis, tanquã "
cõditio præuia, ſeu tanq̃ medium aſſequẽdi remiſſio- "

Remiſſio peccatorũ pœnitentiæ præmium.

 nem

nem peccatorum. Vide Eſa. 1. Ezech. 18. &c. Act. 2. & 3. &c. 1. Ioan. 1. &c. 2. Adde, quod præcipui Doctores Eccleſiæ idem ſentiunt, non veteres tantum, ſed & plerique neoterici: quorum aliquos ſupra citaui, imo quorum aliqui non modo per pœnitentiam nos iuſtificari docent; ſed & illam remiſſionis peccatorũ cauſam appellant. Vide in primis Bezam, Rollocum, & Piſcatorem, locis ſupra citatis. Et errore 92. Non modo non poſſibile, ſed neceſſarium eſſe, vt impius iuſtificetur per pœnitentiam, non vt per meritum, ſed viam & conditionem.]

Quàm verò improbe venenum inſtillet, veris, aut veriſimilibus myſtum Caluinus, verba eius demonſtrant. l. 3. c. 3. §. 2. Chriſtus, inquit, & Ioannes in ſuis concionibus populum ad reſipiſcentiã primum hortantur, deinde regnum cœlorũ appropinquaſſe ſubijciunt. Tale prædicandi mandatum accipiunt Apoſtoli, talem ordinem ſecutus eſt Paulus, quemadmodum Lucas refert. Atqui dum in ſyllabarum contextu ſuperſtitioſe hærent, non animaduertũt quo ſenſu inter ſe verba illa cohæreant. Nam dum in hunc modum cõcionantur Chriſtus Dominus & Ioannes, Pœnitentiam agite, appropinquauit enim regnum cœlorum: an non reſipiſcendi cauſam ab ipſa gratia & ſalutis promiſſione ducunt? Perinde ergo valent eorum verba ac ſi dicerent, quoniam appropinquauit regnum cœlorum, ideo reſipiſcite. Nã Matthæus, vbi ſupra prædicaſſe Ioannem narrauit, impletum in ipſo fuiſſe Iſaiæ vaticinium docet, de voce in deſerto clamante; Parate viam Domini, rectas facite ſemitas Dei noſtri; verum apud Prophetam illa vox iubetur à conſolatione & læto nuntio inchoare. Neque tamen cùm reſipiſcentiæ originem ad fidem referimus, ſpatium aliquod temporis ſomniamus quo ipſam parturiat: ſed oſtendere volumus non poſſe hominem pœnitentiæ ſerio ſtudere, niſi ſe Dei eſſe nouerit. Dei autẽ ſe eſſe nemo vere perſuaſus eſt, niſi qui eius gratiam prius apprehenderit. Sed hæc dilucidius in ipſo progreſſu ediſſerentur.]

Caluini pœnitens ſe iuſtum eſſe nouit.

Hic, vt alia omittam, quàm contra ſcripturam patreſque omnes, & rationem ipſam ratiocinatur? Ait pœnitentiæ originem ad fidem referri, non illam Catholicam, ſed præſumptionem illorum ſpecialẽ. Qua quis certo ſe credat eſſe Dei, eſſe iuſtum, cùm ſcriptura dolere, rogare, expectare iubeat. Deinde non eſſe ſpacium temporis quo fides pœnitentiam parturiat, ſed non poſſe hominem ſerio pœnitentiæ ſtudere niſi ſe Dei eſſe nouerit. Repugnat iſta pœnitentiæ: vera fides, & ſpes fundamenta ſunt pœnitentiæ, vana fiduciatio longiſſimè à pœnitentia recedit. Si enim illi qui baptizantur à Ioanne, confitentes peccata ſua, iam ante ſciebant ea remiſſa, ſeque iuſtos, quid opus erat pœnitẽtibus: quorſum medicina quærebatur ſanis? quid opus naufragij tabulis, cum iam in portu conſiſtant? Qui pœnitet veniam petit, nondum accepiſſe ſe nouit, timet, lacrymatur.

VERSVS 3.

Hic eſt enim qui dictus eſt per Prophetam Iſaiam dicentem, vox clamãtis in deſerto, parate viam Domini, rectas facite ſemitas eius.

QVÆSTIO I.

Quis Ioannes?

Ioannes gratia angelus non natura.

§. 1. ORigenes l. 5. in Ioan. c. 7. Angelum fuiſſe ſuſpicatur, verum Angelus officio, ſanctitate, non natura vocatur. Munus ipſe ſuum deſcribit, *eſſe ſe vocem clamantis in deſerto*, præconem & præcurſorem; Eius aduentum Iſaias c. 40. prædixit. Vox clamantis in deſerto: parate viam Domini, rectas facite in ſolitudine ſemitas Dei noſtri. Hebraice פנו planate, dirigite, quod eſt ϛρέφετε, βλέπετε, ἑτοιμάζοιτε, ὁδοποιεῖτε, *vertite, videte, præparate, rectas facite*, ישרו *rectificate dirigite*, Semita מסלה dicitur, quaſi via exaggerata ſtrataque, principibus enim viæ æquabantur, ſternebantur.

A Cyro non eſt data felicitas, quã Iſaias prædixit.

§. 2. Iudæi iſta falſo de Cyri præconibus libertatem prædicantibus intellexerunt. Nam primo præcones regij non in deſerto, ſed in vrbibus frequentiſſimis clamabant, & locis nobiliſſimis edicta ſuſpendebant. Deinde non redierunt illi in patriam, niſi duriſſima lege ſub Perſarum, Macedonumque imperijs, denique Romana Monarchia oppreſſi: non his itaq; conuenit tanta lætitia, & promiſſio, quanta eſt illa apud Iſaiam, *Conſolamini, conſolamini.* Multo minus quod v. 9. & 10. dicitur, Super montem excelſum aſcende, &c. Ecce Deus veſter. Nam ſi reuera omnia ſpectemus, fere melior fuit eorum conditio qui Babylone remanſerunt.

VERSVS 4.

Ipſe autem Ioannes habebat veſtimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos ſuos.

QVÆSTIO I.

Quis Ioannis veſtitus?

Seueritas Ioannis oſtendit felicitatem non eſſe in terra.

§. 1. VEſtem aſperam fuiſſe veteres omnes fatentur, quorum ſententias omitto recenſere, tum quia paſſim obuiæ ſunt, & ab interpretibus citantur. Cauſa cur adeo ſeuerè viuere præcurſorem Deus vellet, vt oſtenderet felicitatem eorum, qui Deum religioſe colunt, non in delicijs; & corporum emolumentis conſiſtere. Deinde voluit Deus ad Ioannem maximos concurſus fieri, eum audiri, fidem concionanti haberi. Miraculum nullum fecit, quo auctoritatem dictis conciliaret, noua igitur, & inaudita ſeueritate viuendi tantam opinionem perſtruxit, vt Chriſtus putaretur. Mira enim eſt in exemplis ad virtutem potentia. Dei enim decretum fuit rara & miraculoſa eum abſtinentia celebrem facere, & dignum oſtendere cui populus ſuus obediret. Interim fama Ioannis teſtimonio Chriſti ſeruiuit.

Seueritas famam Ioanni conciliauit.

Nouatores veſtem Ioanni dant communẽ.

§. 2. De veſte vero Baptiſtæ triplex eſt opinio. Nouatorum nonnulli veſtem fuiſſe volunt communem, Bullingerus *veſtem quoque ait fuiſſe minime ſumptuoſam, nec tamen ſordidam, ſed parabilem.* Chytræus plus illi indulget, *ſimilem ait fuiſſe illi, quam hodie cameloten, ſed vndulatam vocamus*, Kamelot, vel Schamlodt. *Non fuit inquit ſordida veſtis, neque etiam valde precioſa, ſed mediocris, & κόσμιος (ornata,) & in illis locis εὐπόρος*: Zonam pelliceam ait, *non rigentem auro, argento & gemmis, quales ſunt Zonæ muliercularum in hac ora Balthica.* Quibus ex verbis conſtat, negare eum ſumptum in veſtem impẽſum, negare ſordidam fuiſſe, aut valde precioſam, κόσμιον tamen, quæ ornaret, Zonæ luxum abfuiſſe: vno verbo, qualis moderatiorem miniſtrum verbi in nuptijs non dedeceret. Hos refutat ipſa ſcriptura, quæ tradit eſſe ex pilis camelorum, dura igitur & cilicina, non qualis è lana ſericoque, aut etiam lino conficitur. Quocirca cilicium plerique appellant. Deinde Chri-

ſtus